

УХВАЛА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадянина Макаревича Олександра Степановича щодо офіційного тлумачення положень частини четвертої статті 62 Конституції України, Закону України “Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду” та статті 440¹ Цивільного кодексу Української РСР

м. К и ї в
6 червня 2002 року
№ 38-у/2002

Справа № 2-39/2002

Конституційний Суд України у складі суддів Конституційного Суду України:

Скоморохи Віктора Єгоровича – головуєчий,
Вознюка Володимира Денисовича – суддя-доповідач,
Євграфова Павла Борисовича,
Іващенко Володимира Івановича,
Козюбри Миколи Івановича,
Корнієнка Миколи Івановича,
Костицького Михайла Васильовича,
Малинникової Людмили Федорівни,
Мироненка Олександра Миколайовича,
Німченка Василя Івановича,
Розенка Віталія Івановича,
Савенка Миколи Дмитровича,
Селівона Миколи Федосовича,
Тимченка Івана Артемовича,

розглянув питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадянина Макаревича Олександра Степановича щодо офіційного тлумачення положень частини четвертої статті 62 Конституції України, Закону України "Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду" від 1 грудня 1994 року №266/94-ВР та статті 440¹ Цивільного кодексу Української РСР.

Заслухавши суддю-доповідача Вознюка В.Д. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

у с т а н о в и в:

1. У конституційному зверненні громадянин Макаревич О.С. порушує питання про офіційне тлумачення положень частини четвертої статті 62 Конституції України, Закону України "Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду" та статті 440¹ Цивільного кодексу Української РСР щодо дії їх у часі.

Необхідність офіційного тлумачення суб'єкт права на конституційне звернення обгрунтовує неоднозначним застосуванням положень вказаних нормативних актів судами загальної юрисдикції, що призвело до порушення його конституційного права на відшкодування матеріальної та моральної шкоди.

2. Як вбачається з матеріалів справи, вироком Черкаського обласного суду від 29 грудня 1973 року громадянина Макаревича О.С. було засуджено до 10 років позбавлення волі. 4 червня 1991 року ухвалою судової колегії в кримінальних справах Верховного Суду України вирок стосовно Макаревича О.С. було скасовано, а справу направлено на додаткове розслідування, після проведення якого постановою старшого слідчого УМВС України справу було закрито за відсутністю складу злочину. Згідно з чинним на той час Указом Президії Верховної Ради СРСР від 18 травня 1981 року "Про відшкодування шкоди, заподіяної громадянину незаконними діями державних і громадських організацій, а також посадових осіб при виконанні ними службових обов'язків" постановою слідчого від 11 червня 1992 року шкода, завдана громадянину Макаревичу О.С. незаконним засудженням, була відшкодована.

Після прийняття Конституції України 1996 року громадянин Макаревич О.С. звернувся з позовом до Соснівського районного суду

м.Черкаси про стягнення матеріальної та моральної шкоди, завданої йому незаконним засудженням до позбавлення волі. Рішенням цього суду від 20 січня 1999 року позов було частково задоволено. Однак, не погоджуючись з цим рішенням, прокуратура Черкаської області внесла касаційне подання. Черкаський обласний суд вказане рішення скасував, а справу направив на новий судовий розгляд. 26 травня 1999 року Соснівський районний суд м. Черкаси постановив рішення, яким відмовив у задоволенні позову про відшкодування матеріальної та моральної шкоди. Як свідчать долучені до звернення матеріали, Верховний Суд України також відмовив громадянину Макаревичу О.С. в його клопотанні внести протест на зазначене рішення.

3. Колегія суддів Конституційного Суду України з конституційних звернень (подань) Ухвалою від 28 травня 2002 року відмовила у відкритті конституційного провадження у справі на підставі пункту 2 статті 45 Закону України "Про Конституційний Суд України".

4. Відповідно до статті 94 Закону України "Про Конституційний Суд України" підставою для конституційного звернення є наявність неоднозначного застосування положень Конституції України або законів України судами України, іншими органами державної влади, якщо суб'єкт права на конституційне звернення вважає, що це може призвести або призвело до порушення його конституційних прав і свобод.

В матеріалах справи фактів неоднозначного застосування оспорюваних положень не наведено. Фактично йдеться про судову помилку під час вирішення конкретної справи. Однак перевірка законності актів судових органів не є компетенцією Конституційного Суду України.

Стосовно офіційного тлумачення положень частини четвертої статті 62 Конституції України, Закону України "Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду" та статті 440¹ Цивільного кодексу Української РСР щодо дії їх у часі, то Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 9 лютого 1999 року № 1-рп/99 (справа про зворотну дію в часі законів та інших нормативно-правових актів) вказав, що "за загальновизнаним принципом права закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії у часі. Цей принцип закріплений у частині першій статті 58 Конституції України, за якою дію нормативно-правового акта в

часі треба розуміти так, що вона починається з моменту набрання цим актом чинності і припиняється з втратою ним чинності, тобто до події, факту застосовується той закон або інший нормативно-правовий акт, під час дії якого вони настали або мали місце". Така правова позиція міститься і в Рішенні від 5 квітня 2001 року № 3-рп/2001 у справі про податки.

Закон України "Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду" було введено в дію Постановою Верховної Ради України від 1 грудня 1994 року № 267/94-ВР, яка чітко вказує, що зазначений Закон вводиться в дію з дня його опублікування і поширюється на ті правовідносини, які виникли після набрання ним чинності (пункти 1, 2 Постанови). Отже, Закон України "Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду" не має зворотної дії у часі і не може застосовуватися до правовідносин, учасником яких був громадянин Макаревич О.С., оскільки ці правовідносини виникли і закінчилися до набрання Конституцією України, цим Законом та іншими нормативно-правовими актами чинності.

Порушені у конституційному зверненні питання офіційного тлумачення не потребують, а тому підстав для відкриття конституційного провадження у справі немає.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 147, 150 Конституції України, статтями 45, 50, 94 Закону України "Про Конституційний Суд України", Конституційний Суд України

у х в а л и в:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадянина Макаревича Олександра Степановича щодо офіційного тлумачення положень частини четвертої статті 62 Конституції України, Закону України "Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду" та статті 440¹ Цивільного кодексу Української РСР на підставі пункту 2 статті 45 Закону України "Про Конституційний Суд України" – невідповідність конституційного звернення вимогам, передбаченим Конституцією України, Законом України "Про Конституційний Суд України".

2. Ухвала Конституційного Суду України є остаточною і не може бути оскарженою.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ